

POPOVNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Kakšen vpljiv ima snažnost na odgojo itd. — Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk. — V zadevi „zaveze slovenskih učiteljskih društev“. — Tretja glavna skupščina itd. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati.

Kakšen vpljiv ima snažnost na odgojo, in kako naj šola to pospešuje.

Snažnost vpljiva na odgojo s tem, da: 1. pospešuje disciplino, 2. vedri duh, 3. krepiča zdravje, 4. vtrdi pravnost, 5. budi spoštovanje do samega sebe.

Podlago snažnosti bi morali stariši otroku že doma veepiti. Gledati bi morali na red in snažnost igrati obleke, života itd. Dospeti bi moral otrok že doma tako daleč, da bi se nekako tesnega počutil, ako bi se zjutraj ne umil; ravno tako, ako bi obleko umazano ali raztrgano imel. Pa ker večina starišev tega iz nevednosti ali lenobe ne stori, pade glavna naloga buditi ljubezen do reda in snažnosti šoli.

Priliko dá že prvi šolski dan. Ta dan naj se postavi temelj redu in snažnosti. Prvi dan mora šola na gojenca napraviti vtis reda in snage. Vsa skrb učiteljeva naj bo na to obrnena. Na ta način dobi otrok spoštovanje do šole. Po navadi dobajajo otroci prvi dan nekoliko bolj spravi in čedni. Te naj se pohvali, menj čedne opomni, umazane graja, prvenec resno pa ljubko opomni. Dá se jim prva zapoved: v šolo pridi vedno lepo umit, počesan itd. Drevesce je usajeno, treba je pa pridno prilivati mu. Paziti se mora vsaki dan da so otroci snažni, pogostoma pregledati, imajo li žepne rute pri sebi, da imajo vsak teden enkrat okvir pri ploščici umit, večkrat je treba pregledati, ali niso bukve, računice, knjižice pomazali ali raztrgali, večkrat pod klop pogledati, kdo naj bolj smeti itd.

Kdor pride nesnažen v šolo, naj se pošlje domu. Prizanesljivost podere vse zidano. Matere preobložene z delom, ali pa same lene, poslale bodo večkrat otroke umazane v šolo. Tega né trpeti! Če ni dosledne strogosti, ni tudi snažne šole. Res je, da si učitelj s tem nakopa sovraštvo vse vaše nesnage — pa to ga ne sme motiti v svojem vzvišenem poklicu. Matere bodo godrnjale, pa bodo s to priložnostjo tudi sebe kaj očistile. Čim gostejše se bodo to godilo, tem prej se bodo navadile snažnosti, postala jim bode potreba, in ko do tega pridejo, ne bodo več trpele umazanih otrok. Dela naj se na to, da postane umivanje in snažnost navada in potreba. Besede mičejo, zgledi vlečejo; tako se zna snažnost iz šole po celi občini razširiti.

Snažnost naj preide iz otrok na okolico, obleko, šol. priprave itd. Kar se obleke tiče je treba več previdnosti. Tu so na svojem mestu kratke moralne povesti, in pa da se otrok navadi sam prijeti za šivanko za nezdatne luknjice. Za več luknje naj se otroka podučí, da naj z lepo prošnjo mater, oziroma sestro ali koga drugega tako dolgo nadleguje, dokler mu želje ne izpolni in obleko zakrpa. Na mestu bi bilo tudi podučiti, kako se razni madeži iz obleke ali perila spravijo. Tako se polagoma budi čut do vsega lepega. Pisanje, risanje in branje, petje daje temu prilike dovolj.

Učiti je otroka, kako se ima umivati (obraz, glavo, vrat itd.). Opozori naj se ga na dobrodejnost umivanja (kopanja, poduk o kopanju), kako se človek počuti po dobrem opranju, kako je nekako prerujen pomlajen, prej zaspan, čmeren, postane, buden, živ. Snažnost vedri duh. Kakor pranje, tako vpljiva tudi čisto perilo na duh. Če je otrok pri učenju ali pisanju doma zaspan, len, naj se umije v čisti hladni vodi, in spet se bode z veseljem prijel dela.

Snažnost krepiča zdravje. Podučí se, kako se sè snažnostjo obvaruje veliko kužnih kožnih bolezni. Kako nastanejo kožne bolezni ako so kožne luknjice z nesnago zamazane, da ne more pot izhlapevati. Kako se ohranijo zdravi zobi itd. Na pamet naj se učijo kratke izreke ali pregovore kakor: Zdravo telo, naj boljše blago. Dober kup sta red in snaga, vsakemu sta ljuba, draga itd.

Preide se na нравno snažnost. Kar je nesnaga za telo, to so strasti ali sploh greh madeži duše. Povdarja naj se čistost misli, besed, djanj. Vrednost čiste duše, kako Bog in dobri ljudje to cenijo. Sv. pismo, Vrtec, K. Schmidt, Slomšek imajo mnogo takih povestí, katere se dajo glede snažnosti za нравno odgojo porabiti. Sveta dolžnost bodi odgojitelju ohraniti sramožljivost „angelja nedolžnosti“. Z bistrim očesom mora paziti na vse, kar bi vtegnilo sramožljivosti škodovati. Budi naj stud nad vsem nesramnim, bodisi pogledi, besede ali djanja. Strogo naj pazi na obleko, nošo. Prestopki sramožljivosti naj kaznuje resno, po okoljščinah prav ostro.

Povdarja naj se vrednost človeškega telesa. Ono ima prednost pred vsemi stvarmi. Je orodje in prebivališče duše. Je tempelj sv. Duha. Če se otroka pripelje do tega, da bode znal ceniti to troje, ni mogoče da bi spoštovanja do samega sebe ne imel, in za čistost svojega telesa in duše vnet ne postal.

Vinko Vodopivec.

Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk.

Iz latinskega jezika preložil prof. Fr. Brežnik.

(Dalje.)

Tudi zgodovina zamore z obilno in prijetno tvarino govornika vzgajati; pa tudi njo je treba previdno čitati, ker se ima govornik izogibati večine njenih vrlin. Ona je namreč pesniškim proizvodom najbližja in nekako pesen v nevezani besedi, ter sè spisuje v pripovedanje ne v dokazovanje; občna zgodovina se ne sestavlja za dejanje in za boj pred sodnijo, ampak potomeem v

spomin in v slavo talentov; zato se izogiblje suhoparne pisave s precej oddaljenimi izrazi in s precej prostim načinom govorjenja. Tedaj se ne sme pred sodnikom, ki je z raznimi mislimi obložen in večkrat neolikan, hrepeneti, kakor sem rekel, po znani Salustovi kratkosti, ki je za počita in olikana ušesa prav dovršena; takisto tudi prijetna Livijeva obilnost ne pouči zadosti onega ki ne išče vzorne razporedbe ampak verjetnosti. Marko Tulij¹⁾ še celo meni, da niti Tukidid niti Ksenofont ne moreta govorniku koristiti, dasi prvi, kakor pravi, na bojno trobilo trobi, z ustmi drugega pa Muze govoré. Vendar nam je dovoljeno v opisih rabiti včaih lepoto zgodovinskega zloga, dokler ne pozabimo, da v glavnih točkah preiskave ni umestna telesna lepota borcev ampak mišična moč vojakov; in da ona pisana obleka, katero je bajé Demetriji Falereji nosil, prav slabo pristoji prahu na foru. Še druga korist izvira iz čitanja zgodovinskih spisov in sicer zelo velika, ki pa nima s predloženim vprašanjem nič opraviti, namreč znanje dogodeb in vzgledov, v katerih mora govornik zlasti poučen biti, da ne zahteva vseh dokazov od pravdajoče se stranke; ampak večino njih naj jemlje iz natančno spoznane starodavnosti, kateri dokazi so zaradi tega bolj izdatni, ker so le oni brez obdolžitve sovraštva in naklonjenosti.

Da moramo pa mi iz modroslovskih spisov mnogo stvari jemati, so govorniki zakrivili, ki so najvažnejši del svoje stroke onim prepustili. Kajti modrijani ponajvečkrat razpravljajo in dokazujejo pravično, pošteno, koristno in njihova nasprotja in božje stvari; najbolje pripravljajo prihodnjega govornika Sokratovei z dialektiko in vpraševanjem. A tudi pri čitanju teh nam je potrebna jednaka previdnost, da vendar vemo, kedar se s taistimi stvarmi pečamo, da je velik razloček med pravdo in znanstveno prepirko, med forum in učilnico, med poučevanjem in pravdanjem.

Ker po mojem mnenju tolika korist iz čitanja prihaja, bodo premnogi, kakor mislim, zahtevali, da tudi to v svojem delu omenim, kateri so oni pisatelju in katera je posebna vrlina vsakega? Pa posamične naštetih bilo bi delo brez konca in kraja. Ker pa M. Tulij v Brutu²⁾ s toliko tisoč vrsticami o rimskih govornikih govori in vendar, izvzemši Cezarja in Marcéla, o vseh sodobnikih, s katerimi je živel, molči: kako pa bi jaz prišel do konca, ako bi hotel navesti tudi one in poznejše in vse Grke in modrijane? Tedaj je bil najvarnejši nasvet, katerega je pisal Livij³⁾ svojemu sinu: Čitaj Demostena in Cicerona, potem pa vsakatega tako, kakor je tema soroden. Vendar ne smem glavne misli tudi svojega mnenja zamolčati. Jaz namreč menim, da se izmed starih pisateljev malokateri ali bolje rečeno komaj kateri nahaja, ki ne bi nič koristil razumnemu čitatelju; saj Cicero sam priznava, da so ga tudi oni stari pisatelji, ki so sicer nadarjeni, a malo olikani, vrlo vzgajali. Nič drugače ne sodim o sedanjih pisateljih.

¹⁾ Govornik 12, 39; 19, 62.

²⁾ Brut. 71.

³⁾ Gotovo je tukaj omenjen zgodovinar Livij, ki je navedeno govorniško pravilo svojemu sinu dal, pa v kateri knjigi, nam ni znano. Isto pravilo omenja Kvintilijan tudi v II, 5, 20 z ozirom na Cicerona.

Kajti kateri izmed njih se da najti tako slabe glave, da se ne bi bil niti z najmanjšim zaupanjem vsaj v enem delu zanašal na opomen potomcev? In če je kateri taki, takoj v prvih vrstah bi se spazil in bil preje zavržen, nego bi pečanje ž njim nam pogubilo mnogo časa. Vendar ni vse, karkoli v kako stroko spada, takoj tudi prikladno za vajo v zlogu.

Pa predno da govorim o posamičnih pisateljih, treba je v obče nekaj povedati o različenosti menenj. Nekateri namreč menijo, da se smejo le stari pisatelji čitati, ker se le v njih nahaja prava zgovornost in moška krepkost; drugim vgaja dandanašnji, nalepotičeni in okrašeni zlog in vse, kar je sestavljeno v zabavo nevednega ljudstva. Celó izmed onih, ki se hočejo naravnega govorniškega zloga držati, menijo nekateri, da je le jeder, priprost in od navadnega govora celo nič razlikujoč se zlog zdrav in zares atiški; druge zanima vzvišen, precej živahen in duhovit zlog; prav mnogi pa ljubijo miren, okusen in olikan slog. O tej različenosti bodem natančneje govoril, kedar bo treba razna plemena¹⁾ zgovornosti razpravljati. Tukaj bodem na kratko omenil, česa da se morejo iz posameznih pisateljev oni naučiti, ki si želijo govorniško spretnost pridobiti.

Jaz nameravam namreč malo izmed njih in sicer najboljše izbrati. A prijatelji slovsta bodo lahko one pisatelje poiskali, ki so tem najbližji, tako se ne more nihče pritožiti, da so baš njegovi ljubljenci izpuščeni. Kajti jaz priznavam, da je treba več pisateljev prečitati nego le tukaj navedene.

Zdaj bodem o pisateljih samih razpravljaj, katerih dela najbolj vgajajo onim, ki nameravajo govorniki postati.

Kakor torej Arat²⁾ meni, da je treba z Jovom pričeti, zdi se tudi meni opravičeno začeti s Homerom. Ta je namreč vsem delom govorništva vzgled in začetek dal jednako, kakor sam trdi,³⁾ da „izvirajo reke in potoki iz Oceana“. Tega še ni nihče prekosil v krasoti izrazov za velikanske in v priprostosti za malenkostne stvari. On je ob enem vesel in jeder, prijazen in resnoben, diven i v obilju i v kratkosti izrazov, ne samo izvrsten pesnik ampak tudi vrl govornik. Da namreč o pohvalah, vzpodbudbah in tolažbah molčim, ali ne predočuje deveti spev, v katerem se pošiljajo poslanci k Ahilu, ali znani prepir vojskovodij v prvem ali izražena mnenja v drugem spevu vse vrste pravi in nasvetov? Da pa ima ta pisatelj v svoji oblasti dušna razpoloženja, tam mirna,⁴⁾ tu razburjena, kdo bi bil tako neizobražen, da ne bi tega priznaval? Dalje, ali se ni v začetku obeh del s prav malo verzi, jaz ne rečem, držal pravila za uvod, ampak ga vtemeljil? Kajti s prizivanjem boginj, v katerih varstvu so baje pesniki, si napravi slušatelja naklonjenega, z napovedjo važnosti tvarine ga zanima in s kratkim pregledom vsebine si ga napravi udanega. Kdo zna

¹⁾ V desetem poglavju dvanajste knjige. Tu označena plemena zgovornosti so: *genus subtile*, *genus grande atque robustum*, *genus medium vel floridum*, ki odgovarjajo trem različnim nalogam govornika. Govornik namreč hoče ali poučiti, ali ganiti ali razveseliti.

²⁾ V svojem delu *Φαινόμενα* (zvezdne prikazni), ki se pričinja z *ἐξ Διὸς ἀρχόμεθα* (z bogom začnimo), po katerem je tudi latinski pregovor „a Jove principium“ posnet.

³⁾ Il. XXI, 196.

⁴⁾ O teh dveh dušnih razpoloženjih, kateri mora govornik znati vzbujati, govori Kvintilijan v VI, 2, 8.

bolj na kratko pripovedavati nego on, ko sporoča¹⁾ smrt Patroklovo, kdo bolj znamenito nego on, ki popisuje boj Kuretov in Etolcev?²⁾ Prilike, poviševanja, vzglede, opise, stvarne in teoretske dokaze in druge stvari, ki se dokazovanja in opovrgavanja tičejo, nahajajo se pri njem v tolikem številu, da celo učenjaki ponajvečkrat dokaze za te stvari iz Homera zajemajo. Kajti kateri sklep bi se dal primerjati z onimi prošnjami, s katerimi Prijam Ahileja prosi?³⁾ Kaj? Ali ne presega v besedah, mislih, figurah in v razporedbi celega dela mero človeškega duha? tako da je vže velike vrednosti Homerove vrline — ne posnemati, ker to ni mogoče, ampak samo razumeti. Pa on je brezdvomno vse in v vsaki vrsti zgovornosti daleč prekosil, posebno pa epike, ker se pač razloček tedaj najbolj jasno pokaže, kedar se primerjava v jednaki tvarini. Hezjod⁴⁾ govori redkokrat z navdušenjem, in njegova dela so večinoma z imeni napolnjena; vendar koristijo njegove misli kot praktična pravila in ličnost izrazov in besedostavje sta pohvale vredna; torej mu se daje prvo mesto v srednjem zlogu. Nasprotno zasluži Antimah⁵⁾ pohvalo zaradi moči, dostojnosti in nikakor navadnega jezika. Pa če prav mu jezikoslovci skoraj jednoglasno drugo mesto odredjujejo, pogreša se vendar pri njem navdušenje, prijaznost, jasnost in posebno umetnost, tako da se lahko natančno previdi, kolik razloček je med prvim in drugim mestom. Panijazij⁶⁾ navzel se je nemara pisave obeh, a v vrlinah ne dosega nobenega; vendar prekaša Hezjoda v tvarini, Antimaha v umetni razporedbi tvarine. Apolonij⁷⁾ ni bil vzprejet v imenik od jezikoslovcev⁸⁾ sestavljen, ker nista ocenitelja pesnikov Aristarh in Aristofan nobenega sodobnika v poštrevzela; vendar je dal na svetlo precej zanimivo delo v jednako-merni srednosti.

(Dalje prih.)

¹⁾ Antiloh II. XVIII, 18.

²⁾ Fejniš II. IX, 529.

³⁾ II. XXIV. 486.

⁴⁾ Epski pesnik Hezjod, rojen v bojotski Askri okoli l. 800 pr. Kr., je zložil 1. etiško-didaktiško pesen *ἔργα καὶ ἡμέραι* (dela in dnovi); 2. *Θεογονία* (rodoslovje božanstev); 3. *ἑρπιδὲς Ἡρακλέους* (Heros'avov ščit). Zadnji dve epski pesni nekateri Hezjodu odrekajo.

⁵⁾ Antimah, rojen okoli l. 495. pr. Kr. v maloazijskem Kolofonu, bil je epski pesnik, ki je zložil junaško pesen „Thebais“.

⁶⁾ Panijazij, rojen v Halikarnasu okoli l. 490. pr. Kr., bil je epski pesnik in je zložil junaško pesen „Heraklea“.

⁷⁾ Apolonij Aleksandrinec s priimkom Rodčan, ker je na otoku Rodu nekaj časa živel in si ondotno meščanstvo pridobil, bil je epski pesnik v drugi polovici tretjega stoletja pr. Kr. Njegovo delo „Argonavtika“ v 4 knjigah nam se je ohranilo.

⁸⁾ Kvintilijan meni oni imenik raznovrstnih pisateljev, katerega so Aleksandrijski veščaki v umetnijah, osobito Aristofan Bizantinski in Aristarh (v prvi polovici drugega stoletja pr. Kr.) sestavili. Njegovemu mnenju so se pridružili tudi poznejši ocenitelji kakor Dionizij Halikarnaški in Kvintilijan.

V zadevi „zaveze slovenskih učiteljskih društev“

Nadalje je prijavilo delegate:

11. „Logaško učit. društvo“: Adalb. Ribnikar, Ivan Kerne, Ivan Poženel, Jos. Benedek in Karol Dermelj.

12. „Gornjegraško uč. društvo“: Ivan Kele in Ivan Klemenčič.

13. „Slovensko učit. društvo v Ljubljani“: Anton Funtek, Jakob Furlan, Fran Govekar, Fran Kokalj, Ivan Krulec, Andrej Praprotnik, Anton Razinger, Ivan Tomšič in Andrej Žumer.

* * *

Ker se je z več strani — vzlasti iz Goriškega — osnovalnemu odboru javilo, naj se I. glavno zavezno zborovanje preloži na bodoče leto, ker bi se sicer mnogi delegati letos v Božiču ne mogli vdeležiti zborovanja —; zato se slednje preloži na Velikonočni čas leta 1889. — Vsa društva, ki še doslej niso za letos doposlala denarnih prispevkov, potem imenika svojih udov ter pravila svoja, naj to vsaj še tekom meseca novembra t. l. storé.

Osnovni odbor.

— 336 —

Tretja glavna skupščina

„Saveza hrvatskih učiteljskih družtava.“

(Dalje in konec.)

Potem čita tajnik izvestje o delovanju središnjega odbora „Saveza“, kateri je imel v teku društvenega leta 11 sej, da-si pravila zahtevajo le vsak tretji mesec jedno redno sejo. Iz zelo obširnega poročila posnamemo naj le-to: Glavno delovanje odbora sestalo je največ v tem: a) da darovane stvari za lotrijo hrvat. učit. dane izloži in v lotrijo spravi, b) da vodi zidanje „hrvat. učit. doma“ in c) skuša razširiti „Savez“. — Koliko dela provzročila je loterija odboru, si pač lahko mislimo. Bilo je treba nad 2000 dobitkov pripraviti, ukusno razložiti, označiti vsako stvar imenom in številom, oceniti vrednost in zapisati v poseben izkaz. Bilo je tedaj dela dovolj! Vendar odbor „Saveza“ našel je v gospojinskem odboru (vrle gospé in gospodične zagrebške) marljivega sodelovatelja in podpornika. — Dne 27. okt. 1887. otvoril je pvroseodnik izložbo krasnih dobitkov v prisotnosti gospojinskega odbora in mnogih odličnih Zagrebčanov. Vhodnina znašala je 10 kr. Gospojinski odbor, ki je ogromno množino dobitkov razvrstil prav izborno takó, kakor to zahteva tanko izvežban okus, nadzoroval je tudi razstavo, razkazoval obiskovalcem izložene stvari in pri tej priliki razpečaval srečke. Odbor sam imel je mnogo dela z prijemanjem denarja in neprodanih sreček, z zapisovanjem istih v knjige, z uredovanjem nazaj došlih sreček itd. Pri najboljši volji odbor ni mogel za šolske dobe sam preskrbeti vsega dela, zato si je najel osobo, ki je imela celi dan dosti opravka. Sreček se je razprodalo okoli 80.000. — 9. nov. 1887 bila je razstava zatvorena, 10. in 11. ist. m. pa so vlačili broji za lotrijo pod nadzorom finančijelnega in mestnega zastopnika v prisotnosti gospej odbora in središ. odbora „Saveza“. Po izžrebanju bilo je treba sestaviti izkaz vlečenih dobitkov in ga poslati raznim novinam in predajalcem sreček. Nato so se dobitki od mesca novembra do marca razpošiljali, pri čemur je bilo mnogo dela, ker je bilo treba razne stvari na razen način omotati, zapečatiti, pisati napise in spremljevalne liste. Pri odpravljanju stvari na pošto trudila se je osobito tudi gospa zagrebškega župana, Georgija Badovinac. — Po sklepu občne zavezne skupščine dne 14. sept. l. l. razposlal je središnji odbor vsem damam „Diplomu začastnoga članstva Saveza hrv. učit. družtava“, katere so v gospojinskih odborih sodelovale. — Središnji

odbor se je dalje trudil, kako pribobi kaj noveev izven Zagreba za zidanje hrv. učit. doma. Tudi ovo potezanje bilo je uspješno, ker je odbor dobil od raznih strani mnogo podpor.

Druga naloga središ. odbora bila je izbrati in kupiti zidališće za hrv. učit. dom ter voditi zidanje. O tem poročali smo vže nekoliko na drugem mestu, torej lahko podrobnosti izpustimo.

Pri vsem tem pa odbor ni smel pustiti iz uma svoje glavne zadaće, namreć težiti za tem, da se „Savez“ vedno- bolj razširi. Prvega leta 1885 bilo je v „Savezu“ 11 društav, drugoga leta 1886. 13 društav in sedaj 14 društav, namreć: 1. Učit. društvo podžupanije zlatarske, 2. Učit. dr. podžupanije sisačke, 3. Učit. dr. podžupanije jastrebarske, 4. Učit. dr. za brodsko okružje v Vinkovcih, 5. Učit. dr. gorskoga kotara v Brodu na Kupi, 6. Učit. dr. za podžupaniju varaždinsku, 7. Učit. dr. za grad Zagreb in okolicu, 8. Učit. dr. gradiškoga okružja, 9. Učit. dr. za podžupaniju virovitišku, 10. Učit. dr. za podžupaniju karlovačku, 11. Učit. dr. za hrvatsko Primorje, 12. Učit. dr. požeške doline, 13. Učit. dr. za gornje Zagorje v Krapini in 14. Učit. dr. „Zajednica“ v Osijeku. — Danes ima „Savez“ 633 članov, 33 već Lego lani. Za glavnico priposlala so društva skupaj 2414 gld. 25 kr.

Tajnik sklepa: „Slavna skupštino! Nadam se, da ću vas na godinu jošte o povoljnijem rezultatu našega druženja izvijestiti. **Samo udruženjem upoznao nas je svijet, samo udruženjem pridigli (vzdignili) smo se na površinu svejetske obrazovanosti**, a eno vam gospodo dostojan te da pravo reknemo i ponosan svjedok stoji na sveučilištnom trgu, koji jasno sbori (govori) svakomu, da smo jedino udruženjem pristupili o bok (stran) naših prosvojetnih te učevnih zavoda, koji okružuju sveučilištni trg. Taj svjedok je naš učit. dom, to je naše duševno stečište (pridobitek,) to je naše miljenče (ljubljenec), koje nam ne smije sa sreća spasti, dok je imena učiteljskoga. U to nam ime pomoz Bože!“

Ko je tajnik pok. A. Irgolić izvestil skupšćinare o novčanem stanju „Saveza“ in v zidanju hrv. učit. doma, izbrani so bili v revizijski odbor gg. Trstenjak, Čunić in Oljevac.

Dalje je bilo na dnevnem redu izvestje stavbenega odbora. Predsednik sam na kratko poroča o zidanju učit. doma, povdarja osobito, da se je energičnemu stavbarju g. Waidmann u zahvaliti, da je bil „dom“ toli hitro dozidan. Dvomi pa, če bode potrebni denar nabran, ker bode učit. dom stal nad 80.000 gld. Vendar, ako vsi učitelji obljubljeni doneske do spomladi vplaćajo in še nekateri drugi kaj podare, bode tudi ta zadeva v redu. — Basariček, član stavbenega odbora poroča potem, kakšni bodo prostori v „domu“, o čem r smo vže pisali (glej „Popot.“ t. l. str. 221—222). — Skupšćinari vsprejmo izvestje z odobravanjem.

Na to omeni predsednik, da je središnji odbor dobil 2000 hrvaških in nemških Greinerovih pisank, naj je razdeli siromašnim učencem ljudskih šol. Sklene se, da se naj učit. društva oglase za pisanke, katere potem razdele mej uboge učence.

Po pravilih „Saveza“ mora biti vsako tretje leto „občna skupšćina“, zato vpraša predsednik, kje naj se vrši.

Pokojni A. Irgolić v zanosnih in lepih besedah priporoča, naj se občna skupšćina sezone v Zagreb in da se pri tej priliki blagoslovi „hrv. učit. dom“. Predsednik dvomi, da bodo do tedaj prostori urejeni s pohoštvo in da bi se mogla držati skupšćina, katera naj se priredi v večjem stilu in h kateri se imajo pozvati ne samo vse naše učiteljstvo, „već takodjer (tudi) braću iz susjedne nam Slovénske pa i Češke“. — Po glasovanju sprejme se predlog Irgolićev, da se „občna skupšćina“ skliče v Zagreb l. 1889, in da se pri tej priliki blagoslovi učit. dom. Gotovo se bode tudi slovenski učit.

telji mnogobrojno vdeležili redke svečanosti ter seznanili s hrvaškimi sodrugii!

Potem pridejo na vrsto razni predlogi, kateri so za nas manjšega zanimanja, zato je preidemo. Koncem skupščine zahvali v imenu navzočih g. Kirin najprej prvosedniku, zatem tajniku in blagajniku za njihovo uspešno delovanje okoli „Saveza“ in prosi, da se to uvrsti v zapisnik. — Prvosednik se zahvali skupščinarom za njihovo trezno in ozbiljno pretresovanje.

Ob 2. uri zbrali so se skupščinari na prijateljski obed, kjer so se vrstile srčne napitnice. Mej obedom dobé skupščinari po brzoglavu pozdrav od slovenskih „Sokolov“ iz Mozirja, ki se je glasil: „Živeli rodoljubi, uzgojitelji in uzgojiteljice hrvatske i nam Slovencem drage mladine“. ... Na taj pozdrav uzvelismo i mi našaj braći Slovencem svaki napredak na polju pučke presvjete.“ Tako posneli po „Napredku“ o „tretji glavni skupščini „Saveza hrv. učit. društva.“ Hrvato!jub.

Dopisi.

Ljutomer. Letošnja okrajna učiteljska konferenca za ljutomerski in gornje-radgonski okraj je bila dne 23. avgusta pri Kapeli. Pred zborovanjem je služil č. g. župnik sv. mašo, pri katerej so učitelji peveci pod vodstvom č. kr. okr. nadzornika g. Ranner-ja peli Nedvedo-ovo mašo. Drugi udje so pa z molitvijo blagora od Najvišega taistemu prosili, kateremu bode dne 2. decembra 40 let preteklo, odkar skrbi po očetovsko za vseh 37 milijonov njemu z dušo in telom vdanih Avstrijcev. V ta namen se je tudi služila ta daritev. Bodi tukaj g. župniku za skazano prijaznost presrečna hvala izražena. Ne moremo pa tudi zamolčati, da je ta cerkvena svečanost dotikajoč se petja na vsakega in tudi neppeva nekaj poseben vtis napravila. Tukaj si je zamogel človek: „Sursum corda“ vresnično predstavljati; mili glas g. duhovna, kakor tudi sobrani glasi g. pevcev so harmonirali in svečanost povišali.

Po službi božji so se vsi udje zbrali v kapelski šoli, kjer se je zborovanje vršilo. Zborovanju je predsedoval č. kr. šolski nadzornik gosp. J. Ranner. K prvemu pozdravi navzoče, spominjaje se letošnje radosti, katera prilično štiridesetletnega vladanja Presvitlega cesarja Franca Jožefa I. vse Avstrijane obdaja. Naštevši nekatere blage čine, z katerimi je vže blagi vladar vse svoje narode osrečil, sklene svoj govor z trikratnim „Živio“ na Presvitlega cesarja ter otvori zborovanje; predstavljajoč došle goste in sicer: Č. kr. profesorja g. L. Lavtar-ja iz Maribora, realnega učitelja g. J. Kryl-a iz Ljutomera, g. Čeha, učitelja iz Radgone, gospo Dominkuš in učiteljskega pripravnika F. Zacherl-a iz Maribora.

Namestnikom si izvoli g. predsednik nadučitelja g. J. Horvat-a; zapisnikoma sta pa bila po predlogu g. Erženjak-a enoglasno voljena g. J. Dominkuš in gospodična E. Jelovšek.

Prestopivši k rešitvi dnevnega reda, prečita g. prvosednik vse od lanskega leta do 23. avgusta t. l. došle ukaze in odloke. H koncu priporoča navzočim posebno „Popotnik-a“ in „Lehrmittel-Magazin“, da bi si vsak učitelj ta lista naročil.

Kot druga točka na dnevnem redu so bile opazke, katere si je g. prvosednik povodom nadzorovanja na posameznih šolah zabeležil. Napredek je bil skeraj v vseh šolah dovoljen, deloma pa zadosten. Jako laskavo se izrazi čez marljivost učiteljstva, katero svoje dolžnosti zvesto izpolnjuje. Šolski obisk je še na nekaterih šolah časoma slab in radi tega opozori šolske voditelje, da naj

strogo pazijo, da krajni šolski sveti svoje dolžnosti pri obravnavi šolskih zamud vestno izpolnjujejo. Disciplina v šoli in zunaj šole je v obče povoljna. Uradna pisma so večinoma v redu; g. prvosednik opomni tudi, da bi uradna pisma morala snažna biti. Nadá še nekatere miglaje, tičboe se administrativnih reči, ter sklne svoje opazke z željo, da prihodnjic ne najde več pogreškov, katere je še letos na nekaterih šolah zadel, in da bi seme, katero se je danes sejalo, do prihodnjega leta vže obilo sadja prineslo.

Kot tretja točka na dnevnem redu je bila naslednja naloga: „Kako bode učitelj sè svojo učečo se mladino štiridesetletnico vladanja Njegovega Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I. dostojno in v stalen spomin praznoval?“ Govornikom je bil izžreban Kóvačić. Govoru je še dodal neke popravke gosp. Freuensfeld.

Sedaj je nastala v sobi zbranih neka posebna tihota, v obrazu navzočih se je videlo veselje, kajti nastopil je povabilu g. prvosednika sledeč — na oder — v obče spoštovani in priljubljeni profesor g. Lavtar; da nam prednosti in skrivnosti svoje računskega stroja navede. Polovico navzočih je imel vže v Mariboru kot dijake pred saboj, tem je bila tedaj radost še večja, da zopet enkrat vidó svojega učitelja poučevati in demonstrovati. Kakor je gosp. profesorju v obče navada vse natanko in razumljivo razložiti, tako je tudi to pot storil. Bil je na koncu profesorjevega razlaganja vsak navzoči vnet in zavzet za novo iznajdbo. Gospodu profesorju pa presčna hvala za trud in prijaznost z željo, da bi se njegovim nekdanjim učencem še večkrat priložnost dala, ga zopet kot učitelja poslušati.

Referat o predelovanju nemških slovnice je prevzel g. Farkaš, ter je istega v zadovoljnost v vseh navzočih rešil. Stavljene teze so se nepremenjeno sprejele.

G. Pušenjak in g. Bregant sta poročala o šolskih vrlih. Poročilo je bilo za navzoče voditelje laskavo, kajti pričalo je, da se vsi šolski voditelji trudijo šolske vrte v isti stan spraviti, kakor postava tirja.

V stalni odbor za Ljutomer so bili voljeni: gg. Horvat, Cvahte in Freuensfeld; za Gornjo Radgono: gg. Erzenjak, Kyas, Košar.

Iz knjižničarskega poročila je razvidno, da ima Ljutomerska bibliotheka 215 del z 298 knjigami in gornjeradgonska 185 del z 185 zvezki.

Konečno se zahvali g. prvosednik v prvi vrsti g. profesorju Lavtar-ju za njegov trud, potem vsem navzočim, kateri so pripomogli, da se je konferenca tako častno vršila in rešila.

Pri sledečem obedu se je na prvo Njegovemu Veličanstvu napilo. G. peveci so zapeli cesarsko pesem, katero so navzoči stojé poslušali. — Sledile so še razne napitnice g. Rinner-ju in g. Lavtar-ju.

Pri razhodu je vsak željo izrazil na zopetno prijateljsko svidanje drugo leto. Kóvačić.

Iz Ruš. Učiteljsko društvo za Mariborsko okolico proslavljalo je 8. t. m. v Lembahu štridesetletnico presvitlega cesarja Frana Josipa I. Navzlic nezanesljivemu vremenu in slabim potom vdeležili so se te slavnosti razun vseh udov tudi g. okrajni glavar baron Hein in okrajni šolski nadzornik gosp. Fr. Robič ter več odličnih gostov iz Maribora in okolice. Po slovesni službi božji, pri kateri so pod vodstvom domačega nadučitelja in vnetega organista gospoda Rošker-ja popevali sami izborni peveci izmed učiteljev, podali smo se vsi v šolsko poslopje, ki je bilo od zunaj s cesarskimi in štirskimi zastavami bogato okrašeno, v sobi prvega razreda pa s cveticami in hojevjem, kipi in podobami dokaj okusno okinčano. Društveni predsednik g. Pirkmajer otvori zborovanje s pozdravom na vse navzoče, osobito na gg. okrajnega glavarja in šolskega nadzornika ter sklne svoj govor s trikratnim živio na presvitlega cesarja. Vsi zbrani zapojó navdušeno cesarsko pesem. — Okrajni šolski nadzornik gospod Fr. Robič opiše v jako spretnem govoru življenje presvitlega cesarja ter na-

vede najvažnejše dogodke iz njegove slavne vlade. Posebno povdarja zasluge cesarjeve na razvitku šolstva in na napredku sploh. — G. okrajni glavar izrazi prepričanje, da je učiteljstvo tega okraja vsikdar razumelo v sreca učeče se mladine vcepljati ljubezen do domovine, ljubezen in zvestobo do presvitlega cesarja, ter izreče nado, da bode tudi zanaprej v tem smislu delovalo. Gromoviti živio-klici doné po dvorani. — Ko se g. predsednik obema govornikoma za njuni trud in sodelovanje dostojno zahvali ter zborovanje zaključi, podamo se ob $\frac{1}{2}$ 1. uri vsi v obče znano Robič-evo gostilno. Izvrstno pripravljenemu obedu sledile so napitnice. Predsednik g. Pirkmajer napiva še enkrat presvitlemu cesarju, g. Fistravec ces. namestniku baronu Kübecku in deželnemu šolskemu nadzorniku g. Rožek-u, g. Nerat okrajnemu šolskemu svetu in njegovemu prvosedniku g. baronu Hein-u, g. Praprotnik okrajnemu šolskemu nadzorniku gosp. Fr. Robič-u. G. nadzornik zahvaljuje se učiteljstvu za pomoč in podporo pri njegovem težkem poklicu povdarjajoč, da le sè združenimi močmi je možno doseči vzvišeni naš namen. Dokaže tudi, da gre šoli hvala, da je sadjarstvo v naših krajih tako napredovalo in da je učiteljstvo s tem položilo temeljni kamen bodočemu blagostanju naroda našega.

Med godbo in petjem potekel nam je čas jako naglo in le prehitro pridrdral je vlak, ki nas je odvedel vsakega na svoj dom. Vsem vdeležencem te slavnosti pa bo ta dan ostal gotovo še dolgo v prijetnem spominu.

Bl. Tomine.

Ljubljana. (Slovensko učiteljsko društvo.) [Konec.] Smrt je tudi v tem letu našemu društvu prizanašala.

Znamenito je za naše društvo posebno tudi to, da ono praznuje danes svojo 20-letnico, kajti 15. septembra 1868 je naše društvo obhajalo svoj prvi občni zbor, letos pa slave vsi narodi obširne naše monarhije 40-letnico vladanja presvitlega cesarja. Res lepo dobo ima naše društvo za seboj, v katerej je ono marsikaj imelo prestati; pa je tudi dokaj koristilo v tem času našemu šolstvu in učiteljstvu.

To bi bile bolj stvarne, kratke poteze o delovanju našega društva. Ono sicer ni delalo hrupa, kakor nikdar, a delalo je vsikdar in hoče tudi v prihodnje nevstrašno delati in koristiti narodnej šoli na prid slovenske domovine in mogočne Avstrije, in to povdarja ono letos še posebno, ko se povsodi proslavja 40-letno vladanje našega presvitlega cesarja, kateri se je vsikdar pokazal najmogočnejšega zaščitnika umnega in narodnega šolstva. Odbor pa tudi zna, da bode tudi vsak zavedni in narodni učitelj gojil ljubezen do omike in do naroda, do domovine ožje in širje, a to ne le z besedami, marveč tudi z vzgledi in z jasnim dejanjem očitno kazal.

Vspeh in napredek nam je zagotovljen, ako imamo poleg božje pomoči, poguma in vstrajnosti še vladarjevo milost na naši strani! Tedaj: Bogu dušo in vest, cesarju zvestobo!

Zbor je poročilo pa vsem brez ugovora na znanje vzel.

Na to poroča blagajnik g. Iv. Tomšič. Udov pravih ima društvo 144, podpornih pa 29. Vseh dohodkov je bilo 255 gld., troškov pa 142 gld. 15 kr. Za knjižico izdalo je društvo 127 gld., tedaj je ostanka 144 gld. 14 kr. Ob novem letu bode še plačati kakih 8 gld.

Blagajnikovo poročilo se brez ugovora odobri. Blagajnik priporoča, da bi bilo več zanimanja za knjižico, katero je društvo izdalo, mej učiteljstvom, potem bi društvo stalo v denarnih zadevah še na boljši podlagi.

Za pregledovalce računov se izvolijo gg. J. Borštnik, Fr. Kavčič in S. Punčah. Volitev odbora se je vršila po listkih. Največ glasov so dobili gg. Furlan, Funtek, Govekar Fr., Praprotnik And., Stegnar F., Kokalj Fr., Tomšič Iv., Razinger Ant., Žumer Andrej.

Predsednik sklence zborovanje s trikratnimi slava-klici na presvitlega cesarja. — Zborovanje „Narodne šole“ moralo se je opustiti, ker se je takoj potem pričela skušinja za slavnostni koncert. Ob drugi uri bil je skupni obed v gostilni pri g. Ferline-u, kjer je bilo vse polno navdušenja in zadovoljnosti. „Sl. N.“

Ptujska okolica. Poročati nam je o dveh zborovanjih ptujskega učiteljskega društva, namreč 5. julija in 8. novembra t. l. O prvem zborovanju se nam je poročilo nekaj zakasnilo, h čemur bi nam bilo več vzrokov navoditi, pa raje molčimo. Pri prvem zborovanju bil je tudi g. Vinko Koemut, nadučitelj na Hajdini navzoč, kateri je ob enem bil ud odseka za izdavo novih slovensko-nemških knjig. Med dopisi nam je omeniti pismo od odbora „Zaveze slov. učit. društev“ v katerem se vpraša, želi li društvo pravilom zaveze, objavljenim v „Popotniku“, kake spremembe. Te debate vdeležili so se gg. Kavkler, Strelec in Porekar. Na predlog g. Porekar-ja sprejmejo se pravila brez spremembe enoglasno.

Iz poročila g. Kavklerja, kateri je razvijal načrt, kako bo pri uradni konferenci ocenil sedajne slov.-nemške knjige v narodni šoli, povzamemo samo načrt za nove knjige, ker napake starih in potrebo novih poročali smo vže v poročilu o uradni konferenci („Popotnik“ št. 17.). G. poročevalec tirja le dve knjigi, namreč „Začetnico“ in „Slovnico“.

„Začetnica“ bodi celo nemška in naj razpada na pet delov. Prvi del obsega naj nemško čitanje in pisavo; na levi strani pisano, na desni tiskano. Drugi del obravnava nemški pravopis, s posebnim ozirom na potego in podvojenje soglasnikov; ostali pravopis obravnava tretji del. Četrty del obsega naj vaje nemščine z latinskimi pismeni, peti del je pa nemško-slovenski slovar, z vsemi v prvih četrtyh delih imenovanimi besedami, kateri pa ni zaradi predstavljaja, ampak za porabo učitelja in boljsh učencev, da najde lahko za katero besedo, ako jo potrebuje, pravilen slovenski izraz.

„Slovnica“ razpada naj tudi na pet delov. Prvi del obsega naj jezikoslovne in govorne vaje, drugi del berila, pri katerih naj se pa obravnajo pri realijah drugi predmeti, kot v slovenskih berilih; tretji del obravnava naj spisne in opravilne spise, četrty del teorijo nemške slovnice, z vsemi besednimi plemeni in deli stavka in peti del slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar vseh besed, katere so v berilih. Kot opombo za pisatelja teh knjig, omeni še g. poročevalec, da naj se ozira večjidelj na Heinrich-ovo nemško berilo.

V tem smislu je referiral g. Kavkler tudi pri uradni konferenci.

Pri nasvetih omeni g. Vidovič v zadnjem času precej gosto navado, da oprosti g. okrajni zdravnik na svojo pest, ali pa z slavnim okrajnim šolskim svetom vred na podlagi zdravniškega spričevala otroke od daljnega šolskega obiskovanja in sicer so ti otroci sè stariši vred navadno največi renitenti in ker pri šol. vodstvu nič ne opravijo, gredo z otrokom k zdravniku, ter se potem učitelju očitno rogajo, da so vendar svojo tirjatev dosegli. To spričevalo ima kot navaden vzrok navedeno, da so stopili otroci v dobo pubertäte. Tudi drugi učitelji potrdijo to izjavo z večimi slučaji. Z ozirom na to stavi gosp. Vidovič javno vprašanje, na katero točko, katere postavbe opira se gosp. dr. Kleinsasser pri tem, da oprosti sl. okrajni šolski svet otroke pred 14. večkrat tudi še pred 13. letom? Ista točka naj se šolskim vodstvom tudi naznani.

G. Robič vpraša, misli li obhajati društvo 40-letnico nastopa vlade Njih Veličastva, cesarja Frana Josipa I.? K temu predlaga g. Porekar, naj društvo ne napravi posebne svečanosti, ampak ta slavnost naj se vrši o priliki uradne konference tako, da naroči in plača društvo pri oo. minoritih za ta dan sveto mašo, pri kateri bodo peli učitelji Miklosich-ovo mašo in cesarsko pesem, ter naj bo po konferenci pri g. Vojsk-u skupen obed. Ta predlog se sprejme.

Pri drugem zborovanju, 8. novembra, sešlo se je vsled snežnega vremena le 16 udov. G. predsednik predstavi tri nove ude, namreč gè. Danko in gè. Mihelič iz okoliške šole v Ptuj in g. Wesiag-a od sv. Vrbana. Po zapisniku prečitata se dva dopisa. Prvi je od g. Vetter-ja, oskrbnika na Vurbergu, kateri javi, da prične danes od 1. do 3. ure popoldan pri g. Vojsku predavanja o sadje-reji, katera bodo skupaj obsegala kakih 20 ur. G. predsednik prosi, naj se vsi navzoči tega predavanja vdeležijo. Drugi dopis je od gosp. Stolar-ja, bivšega učitelja na Runču, kateri prosi društvo podpore za svojo družino, ker je od učiteljstva celo odstavljen, brez pokojnine. Vsled tega žalostnega kolegovga dopisa nabrali so navzoči koj precejšnji znesek med sobo, ter ga izročili gosp. Porekar-ju, nadučitelju na Humu, naj mu ga izroči.

Na to omenja g. Strelec nekatere metodične opazke iz lastne prakse, kot začetek skupnega izgovarjanja črke *i* in *n*, kako se naučé začetniki pri čitanju hitro vsi tó kazati, kjer se čita, pisanje po taktu, nazorno poučevanje operacij $2 = 1 + 1$ in $3 = 2 + 1$, ter početne vaje pri sklanjatvi. K temu še pristavi g. Zopf ponavljajvno obravnavanje petin.

Zatem opomni g. predsednik, da se loči iz naše sredine eden najdelavnejših udov našega društva, g. Porekar, kateri je nadučiteljsko službo na Humu vže nastopil, obžalujoč, da izgubi naše društvo zopet spretno moč, ter želeč mu na novem mestu mnogo vspela. G. Porekar zahvali se v kratkih, jedrnatih besedah, da se bo našega učiteljskega društva vedno z veseljem spominjal, ter da hoče ostati njegov zunanjen ud. (Živio! vseh.) Ker je bil ob enem knjižničar društvene knjižnice, izroči taisto do novih volitev g. Strelec-u, h čemur društvo privoli.

G. Vidovič nasvetuje, naj bi izdal sl. okrajni šolski svet naredbo, da ne bo le pri preseljevanju otrok šolski vodja tje poročal, kamor se otrok preseli, ampak naj tudi še endotno šolsko vodstvo temu nazaj poroča, da je otrok tam v resnici v šolo vstopil, kjer mnogokrat stariši in reditelji otroke le zagadatelj kam drugam pošljejo, da ne bi več šole obiskovali. K temu nasvetuje gosp. Serajnik, naj bi se ob enem take spremembe naznanile tudi sl. okrajnemu šol. svetu, ker se potem g. nadzornik pri nadzorovanju lahko prepriča, obiskuje li isti otrok v resnici šolo ali ne. Pri tem vnela se je živahna debata in slednjič se je sklenilo, naj g. zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu oba slučajaja navede in naj si taisti enega od teh izbere, kateri mu bolje prija. — Ker ni bilo nobenega predloga več, zaključí gosp. predsednik zborovanje. J. St.

Od nekod. Napadi na šolstvo in učiteljstvo naše vršé se v zadnjih letih nekako sistematično. Da-si je mnogi od teh bil le „vodeni strel“, ker ni prodrl v maso národovo, pri inteligenci pa itak ni imel vspela, je vendar treba, da si slov. učiteljstvo take stvari nabira in dobro zapomni. Prišel bode čas, ko se bojujoči za naš vgléd bodemo trebali dotičnih stvari.

Osobito pažnjo obračati nam je pak zlasti spisom, ki trosijo neresnice in sumničenje v naš narod, kakor se je to zgodilo v „Koledar-ju družbe sv. Mohora za l. 1889“, kateri je v 41.552 izvodih razdeljen mej ljudstvo. Nerač pišem o tej zadevi, ker pripoznavam vrline in zasluge družbe sv. Mohora, katere si je stekla za poučevanje naroda našega, — vendar učiteljska zavest me sili k temu.

Ko sem pred kratkim vzel v roke omenjeni „Koledar“, začnem čitati koj prvi sestavek „Naš cesar Franc Jožef I.“, spisal Ignacij Žitnik. Kakó se pa začudim, prebravši na str. 20—21 sledeče:

„Velike spremembe so se izvršile v ljudski šoli. Zidala so se nova šolska poslopja, uvedle nove šolske postave, in tudi kmečki otroci imajo sedaj priliko, v domačem kraju naučiti se potrebnih vednostij za vsakdanje življenje. Vendar nove postave za ljudske šole niso primerne za naše kraje, ker so preveč ukrojene za mesta in se premalo gleda na pobožno in kršćan-

sko izreje otrok in materini jezik. Zato se bodo poslanci že to jesen posvetovali v državnem zboru, kako bi primerno predru- gačili dosedanje šolske postave“.

Pisati take neresnice v knjigo, katero dobi vsakdo v roke — tudi otroci, je vendar drzno. Da se v sedanji šoli otroci ne vzgojujejo **pobožno in kršćan- sko**, je vže dobro znana, stara in premlaćena fraza, ki le kaže, kako vbogo malo znan je nekaterim šolski pouk. Navedene besede Žitnik-ove so grdo šum- ničenje, ker niso podprte z dokazi, katerih navesti ne more, ker jih ni! — Povse novo je pa, da so naše šole **preveč ukrojene za mesta**. Smešno! Zakaj pisatelj ni raje rekel: za kmečke otroke je dovolj, ako se učé: kršćanski nauk, pisanje, čitanje in računanje — vsi drugi predmeti so pa le za mestne šole. Tako bi bilo še jasneje povedano. — Da se „poslanci še to jesen“ **ne bodo** posvetovali o novi šolski postavi, znano bode pač vže tudi g. pisatelju. Saj je naš presv. cesar sam rekel Lichtenstein-u, naj pusti za sedaj šolo pri miru. In tako še bode mnogo vode steklo po Savi, predno se izpolni Žitnik-u in drugi gospodi iste baže goreča želja, da se dá šoli smrtni vdarec. — Družbi sv. Mohora pa priporočamo opetovalno, naj postopa previdneje, dru- gače slov. učiteljev ne bode štela več mej člane svoje.

Iz Žalca. Celjsko učiteljsko društvo imelo je 2. nov. t. l. svoje mesečno zborovanje, ki je bilo precej slabo obiskano. Po otvorenju zborovanja prečita tajnik zadnji zapisnik, ki se odobri.

Na to poroča g. Ig. Zupan o „Majeen ovih pesmih“. Pri posameznih pes- mih navaja, od kod so vzete in katere nedostatnosti sodržujó ter izreče konečno sodbo, da pesmi v I. zv. niso primerne za prvo šolsko leto, ker so pretežke, v II. zvezku so pa le izvrstne pesmi na str. 11 in 23, radi katerih se mora ta zvezek priporočati. Papir je dober, tisek lep. Posebne vrednosti je še dodatek.

Potem sledi govor g. J. Supanek-a: „Kaj zamore učitelj storiti, da se šol- sko obiskovanje zboljša?“ Govornik razlaga, da slabo obiskovanje provzročujejo 1. stariši, 2. otroci in 3. učitelj sam ter navéde pripomočke, kako se obisko- vanje lahko zboljša. Ko se je govornikoma izrekla zahvala za zanimiva govora in ni bilo nobenega sveta, se seja sklene.

Omeniti še imam, da smo isti dan videli v Celju več častitih tovarišev, ki se žal niso vdeležili zborovanja. Sódruzi dragi uvažujte geslo: Svoji k svojim! —k.

Ljutomer. Dne 15. novembra t. l. je imelo ljutomersko učiteljsko društvo letošnje glavno zborovanje, katerega se je komaj polovica društvenikov vdele- žila. Iz poročila blagajnikovega posnamemo, da je imelo društvo blizo 19 glđ. dohodkov in ravno toliko tudi stroškov. Društvo je bilo naročeno na sledeče časopise: „Popotnik“, Učiteljski tovariš“, „Vrtec“, „Kmetovalec“, „Lehrmittel- Magazin in Schule und Haus“. — Tajnik je poročal, da je društvu v preteče- nem letu 7krat zborovalo. Pri posameznih zborovanjih so sledeči gospodje pre- davali: Kryl 2krat, Schneider 1krat, Karba 1krat, Kovačić 1krat. Pri enem zbo- rovanju je bil pogovor o zavezi slovenskih učit. društev in njenih pravilih; pri enem pa o konferenčnih vprašanjih.

Pri sledečih volitvah so bili v odbor voljeni: g. J. Kryl, prvomestnikom; g. J. Horvat, namestnikom; g. J. Karba, blagajnikom in J. Kovačić, tajnikom.

Prihodnje zborovanje bode v sredini prihodnjega meseca, pri katerem bo- deta prednášala gg. Herzog in Pušenjak. Kovačić.

Črnagora. (Učiteljska skupščina v Cetinju.) Prva seja bila je v petek 21. sept. Glavni šolski nadzornik g. Gjuro Popović pozdravil je skupščino učiteljev. V svojem govoru povdarjal je zlasti napredek, storjen v prosvetni stroki v zadnjih dveh letih, da-si je nerodovitnost in izvanredno huda zima v prošlem letu tega mnogo ovirala.

Po otvorenju skupščine preide se na dnevni red.

„Njegovo Visočanstvo Gospodar Črne Gore“ počastil je prvo sejo skupšćinsku s svojim visokim obiskom. Spremljali so ga vojvoda-ministra Bože Petrović, Stanko Radonjić, minister omike J. Pavlović in še nekoliko uradnikov. Prvo je vprašal vsakega učitelja, koliko je imel učencev v svojem področju, zatem o zdravju šolskih otrok, priporočujoč učiteljem voljo, vztrajnost in delo. Zlasti je učitelje opozarjal na samostalno književno delovanje, naj bi se vsaki z vajami vsovrševal, v govoru in pisavi pa ogibal tujih besed, kolikor je to možno. Pri tej priliki obdaril je knez vsakega učitelja s svojim divnim „Abenseražom“. *)

Svetoval je še, da učiteljem treba, da bodo živi vzgled skromnosti, čuvari jezika in lepih običajev narodnih, obsodujoči razkoš in luksuz, kateri materialno spravi človeka na nič. „Vjerujte mi“, rekel je knez, „nikad (nikdar) ne bih na sebe metnuo skupocjene (drage) stvari (obleke), da mi nije radi obnošaja sa stranim (tujim) svijetom“. Ocenivši veliki trud vestnih učiteljev izrekal je knez nado, da bodo črnogorski učitelji z voljo in trudom umeli opravičiti vse upanje, katero knez in narod v nje polaga. (Konec sledi.)

Novice in razne stvari.

[Odlikovanje.] Presvitli cesar podelil je g. Antonu Valentiću-u, učitelju na Općinah pri Trstu zlati križec za zasluge.

[Učitelj odlikovan.] Dunajski občinski svet je 14. sept. pripoznal 50 let službujoćemu učitelju A. Feuchtinger-u za njegove zasluge v šolstvu Salvator-medajlo, katero je jubilanu izročil župan po prisrćnem nagovoru.

[Učiteljsko društvo za prirodopisne vćde.] V Stuttgartu na Württenberskem osnovalo se je letos novo učiteljsko društvo za prirodopisne vćde. Namen društvu je, da se zboljša prirodopisni pouk kakor to lepa vćda zaslućuje. V prvi vrsti bode skrbelo društvo, da se na posameznih šolah naredi dobre zbirke prirodnin, samo pa je postavilo vzorno tako zbirko. — Vsak ćlan je dolćen nabirati in pošiljati upravnemu odboru omenjenega društva po već komadov prirodnin za vzorno zbirko, ki je urejena v društvenih prostorih ter vsakemu dostopna o doloćenom ćasu.

[Pestalozzi-jev ućenec.] V avgustu t. l. slavila je najstarejša berlinska višja deklisćka šola, „zvana Luisenschule“, svećanost svojega petdesetletnega obstanka. Sedanji ravnatelj je jedini še živ, ki je zaćel tam poućevati. To je 83 let stari profesor dr. Mätzner, ki je poslućal medene besede Pestalozzi-ja, a bil tudi prijatelj Diesterweg-ov.

[Knjige društva sv. Jeronima za l. 1888.] Društvo sv. Jeronima je slićno naši drućbi sv. Mohora ter je letos izdalo 4 knjige, mej njimi: „Ćivotinje. Dijel V. Ptice“, katero knjigo je napisal Davorin Trstenjak, ravn. ućitelj višje deklisćke šole in prvi ćlan pedagog. sbora. Od tega marljivega pisatelja izdala je tudi „Matica Hrvatska“ knjigo: „Rane i melem“. Ćrtice iz ćivota. — D. Trstenjak-ovi spisi so na diko hrvaški knjićevnosti.

[Zavod za odgojo gluhonemih otrok] bode se kmalu v Zagrebu ustanovil. Osnovalni odbor društva, ki bode potem dotićni zavod vzdržavalo, obraća se na hrvaško inteligencu s pozivom, naj v proslavo 40-letnice našega cesarja pospešujć oziroma podpirajo to humanitarno nakano. Po popisu od leta 1880. je v Hrvatski in Slavoniji 2335 gluhonemih otrok, od katerih je 584 v šolski starosti. Dal Bog društvu mnogo dobroćnikov in mnogo vspeha v odgoćevanju ćnih nesrećnikov!

*) Ćrnogorski knez Nikola I. je, kakor je obće znano, izborni pesnik in pisatelj. Već o tem glej: „Knez in kneginja ćrnogorska“, „Slovan“ 1886, str. 301 in „Slovan“ 1885, str. 51 (Ćrnogora).

[V zagrebško novo urejeno sirotišče] sprejeto je 40 dečkov in 20 deklic, skupaj torej 60 iz raznih krajev Hrvatske in Slavonije.

[Šolske hranilnice.] Na Francoskem osnovali so l. 1874. šolske hranilnice. Od tačas prihranilo je 6 milijonov otrok — 6000 milijonov frankov. — Na Ogerskem osnovali so iste hranilnice l. 1875. tedaj jedno leto pozneje nego na Francoskem; tu je 176.490 otrok prihranilo 366.564 glid.

[Čuden pojav v švedskem šolstvu] je ta, da se je v poslednjih letih pomnožilo število učiteljev za 94, a število učiteljic za 1210. V obce znašalo je število učiteljic 58 %, ki je naraslo na 60 %. Po tem takem bode v kratkem v Švediji od $\frac{2}{3}$ celo $\frac{3}{4}$ učiteljic. —

[Šolskim nadzornikom na Francoskem] bodo od leta 1890., kakor piše „Révue pädagog.“, samo oni, ki so bili vsaj dve leti ravnatelj v dani pri učiteljskih ali ravnatelj mestnih šol. Izjemo storé oni profesorji učiteljskih, ki so na državne stroške bili najmanjše dve leti v tuji deželi in dobili spričevalo osposobljenja v katerem tujem jeziku.

[Umrljivost mej angleškimi ljudskimi učitelji.] Po statističnih podatkih umrlo je na Angleškem od leta 1880—1882 od 1000 duhovnikov 9, od 1000 učiteljev 11, a od 1000 zdravnikov 17.

[Knjige „hrvašk. pedag. zbora“] izidejo koncem tega meseca.

[Dr. Valentina Zarnik-a zbranih spisov] je ravnokar izišel 1. zvezek zadržujoč: Životopis Dr. Val. Zarnik-a. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi. — Knjiga, s katero je upravni odbor „Narodne tiskarne“ postavil zaslužnemu predsedniku svojemu in marljivemu pisatelju Dr. V. Zarniku u stalen spomenik, je res krasna tako po vsebini, kakor po zunanji obliki svoji in bode kinčala vsako knjižnico. Zlasti bode mnogostevilnim Zarnik-ovim častilcem dobro došla.

[Jos. Stritar-ja zbrani spisi] so s 60. snopičem, ki je te dni s prelepo pisateljevo sliko okrašen, izišel, dovršeni. Dobivajo se pri založniku Ig. pl. Kleinmayr in F. Bamberg-u v Ljubljani ali skupno ali v posameznih zvezkih pa tudi v snopičih, kakor kdo želi.

[„Zlati orehi.“] Ta lepa Tomšič-eva, slovenske mladini posvečena knjižica je ravnokar izišla v drugem popravljenem natisu in se dobi pri založniku J. R. Milie-u v Ljubljani po 25 kr. iztis.

Vabilo. Celjsko učit. društvo ima 8. dec. t. l. v okoliški šoli ob 11. uri dopoludne svoje mesečno zborovanje. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo o državnih sadnih razstavi na Dunaju; govori g. A. Petriček. 3. Prostovoljno predavanje. 4. Nasveti. K prav mnogobrojnej vdeležbi vabi vljudno odbor.

Zahvala.

C. kr. okrajni nadzornik velečenjeni gospod Dr. And. Vrečko naklonil je kot ustanovnik „Matice Slovenske“ s pismom od 9. novembra 1888 okrajnej učiteljski knjižnici za Vranski šolski okraj cenjeni dar, da bode imenovana knjižica odslej pooblaščen, knjige „Matice Slovenske“ mesto Njega vsprejemati.

Za to velikodušno darilo se podpisani v imenu svojem in svojih sotrudnikov blagorodnemu gospodu okr. nadzorniku najtopleje zahvaljuje.

Vransko, 15. novembra 1888.

Simon Meglič,
načelnik okrajne učit. knjižnice.

Štv. 579.

Podučiteljsko mesto.

Definitivno ali provizorično podeli se podučiteljska služba pri vseh Svetcih, IV. plačilnega reda in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo do 20. novembra 1888 pri krajnem šolskem svetu. Okr. šolski svet Ormuž, dne 1. oktobra 1888.

NATEČAJI.

Št. 1474, 1583.

Učiteljski mesti.

V Mariborskem šolskem okraju se umeščajo:

- a) učiteljsko mesto na enorazredni ljudski šoli v **Brezulah**, z dohodki IV. plač. razreda in prostim stanovanjem;
- b) podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v **Radvanju**, z dohodki III. plač. razreda, in
- c) eno podučiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli v **Jarenini**, z dohodki IV. plač. razreda.

Prosilci naj svoje redno obložene prošnje (ad a) z dokazom sposobnosti za podučevanje v katoliškem veronauku) vložijo predpisanim potom do **konca mesca decembra t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 20. novembra 1888.

Predsednik: **Hein s. r.**

Št. 500.

Učiteljski mesti.

V št. Lenartskem šolskem okraju se umeščajo:

- a) nadučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli pri **sv. Antonu v Slov. goricah**, z dohodki IV. plač. razreda in prostim stanovanjem;
- b) podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli pri **št. Jurju v Slov. goricah**, z dohodki IV. plač. razreda in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje redno obložene prošnje (ad a) z dokazom sposobnosti za podučevanje v katoliškem veronauku) vložijo predpisanim potom do **konca mesca decembra t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet pri sv. Lenartu, dne 20. novembra 1888.

Predsednik: **Hein s. r.**

Št. 1286.

Mesto podučiteljice

na četirirazrednici **Ptujske okolice**, s 3 parcelkami za deklice, IV. plač. razreda, se začasno umešča.

Prosilke, nemškega in slovenskega podučevanja zmožne, naj svoje prošnje do **20. decembra 1888** pri krajn. šolsk. svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 20. oktobra 1888.

2-3

Predsednik: **Marek s. r.**

Št. 1401.

Podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli pri **sv. Marjeti poleg Ptuja** se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in prostim stanovanjem provizorično umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje redno obložene prošnje do **10. januarja 1888** pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 20. novembra 1888.

1-3

Predsednik: **Marek s. r.**

Št. 431.

Podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v **Kostrivnici** se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in s prostim stanovanjem stalno umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje redno obložene prošnje do **konca decembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet Rogatec, dne 7. novembra 1888.

1-3

Predsednik: **Marek s. r.**

Št. 672.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v **Prihovi** se umešča definitivno ali tudi provizorično mesto podučitelja z dohodki po IV. plač. razredu.

Prositelji ali prositeljice za to mesto naj svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolsk. sveta do **konca decembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu v **Prihovi**, pošta Konjice vložijo.

Okr. šolski svet Konjice, dne 15. novembra 1888.

Predsednik: **Netoliczka s. r.**